

T.T.B Raporları

39. Kongre'ye sunulan T.T.B. Raporu

T.T.B. 39. Büyük Kongresi 6 Temmuz 1991 tarihinde Ankara'da toplandı. 68 kongre delegesi ve 100'ün üzerinde konunun katıldığı 39. Büyük Kongre'de Ankara, İstanbul, Diyarbakır Tabip Odaları ile Merkez Konseyi'nin standları yer aldı. 7 Temmuz Pazar günü önümüzdeki döneme ait perspektiflerin belirlenmesine yardımcı olacak serbest gündemli bir toplantı (Türk Eczacıları Birliği Toplantı Salonunda) yapıldı. Büyük Kongre Delegelerine Merkez Konseyi'nin sunduğu değerlendirme yazısı, 39. Büyük Kongre Divan Tutanakları, Büyük Kongre Kararları ve 7 Temmuz Pazar günü yapılan toplantının raporları tarafından tutulan metinleri aşağıda veriyoruz.

Sayın Delegemiz,

1990 Haziran'ında yapılan 38. Büyük Kongre'de yönetime gelen T.T.B. Merkez Konseyi ile geçen bir yıldan sonra bugün Büyük Kongre'ye gelinmiştir. Geçen bir yıl dünya ve Türkiye gündeminde görünürde ilginç, şaşırtıcı ve sonuçlarını uzun sürede daha net kavrayabileceğimiz gelişmelere sahne olmuştur. En sık kullanılan ifade ile; "Dünyada duvarlar yıkılmıştır". Ne var ki, henüz bu duvarların "yıkılma" olumluluğu dışında ne tarafa yıkıldığı, altında neyin ve kimlerin kaldığı, toz duman nedeniyle belirgin değildir. Elbette bu tablo, kendi içinde ileriye yönelik umutlu çıkışları taşımakta ve bugünden etkilerini hissettirmektedir.

Dünyada "toz duman görüntüsü"ne karşın Türkiye'de herşeyin iyice berraklaştığı bir dönemi yaşadık. Bir cümle ile ifade edecek olursak; iç politikada bunalım, dış politikada kişisiz bir role soyunma bu dönemin karakteristik görüntüsü oldu. Bu dönem, bahardaki işçi-memur eylemliliği, Zonguldak Grevi'nin tek başına yarattığı ruh hali gibi çalışanların hareketlilikleri dışında parlamenter faaliyetin parlamento dışı yürütüldüğü, tek kişilik yönetimin herkesçe net kavandığı, demokratik taleplerin önünün kesilmeye çalışıldığı bir yıldır.

Bugün ülkemizde ve sağlık hizmetlerinde bir bunalım yaşanıyor. Giderek yaşanan bu bunalım hem hizmeti alanları hem sunanları etkiliyor. Hizmeti alanlar açısından daha çok hastalık ve daha niteliksiz sağlık hizmeti anlamına gelen bu bunalım, hizmeti sunanlar açısından da daha az maddi ve manevi doyum şeklinde beliriyor. Genel olarak sosyal harcamaların kısılması çerçevesinde sağlık hizmetlerine ayrılan payın azalmasıyla yakından ilgili olan bu durum, bir yanıyla da işgücünün ucuzlatılması politikasıyla ilgilidir. Bugün Türkiye'de yaklaşık 51.000 hekimin 25.601'i pratisyen, 25.184'ü uzmandır. Yaklaşık 30.000 hekim sadece sabit ücretli konumundadır. Ücretli ve pratisyen hekim hakimiyeti şeklindeki tablo, özellikle

son on yılın politikalarının sonucudur. Son on yılda hekim sayısı % 86,5, pratisyen hekim sayısı % 43,3, ücretli hekim sayısı da %115,4 oranında artış göstermiştir. Buna karşın sağlık hizmetlerinde istihdam ve satın alma gücünde önemli gerilemeler yaşanmıştır.

Yukarıda çizilen tablo Türk Tabipleri Birliği'nin üzerine bastığı zemindir. Bu zemin üzerinde bir demokratik kitle meslek örgütü olabilmenin politik tercihleri ve mekanizmaları belirlenmelidir.

1990-91 Merkez Konseyi Değerlendirmesi

Dünyada ve toplumdaki merkezileşmeye karşı, toplumsal/kurumsal/örgütsel demokratikleşmeden yana olmak, topluma daha nitelikli sağlık hizmetinin sunulmasını sağlayacak koşullar için mücadele etmek, ağırlığı ücretli olan hekimlerin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirmesi için uğraş vermek, ilke olarak benimsediğimiz yaklaşımdır. İnsanları boğan, yaratıcılığını baltalayan, alışkanlıklarla nedeniyle kendilerini ifade etmedeki sıkıntıların önünü tıkayan hiyerarşik, bürokratik, ve merkezci üslup ve işleyişin yerine katılımcı demokratik ve iş temeline üretim/sahiplenmede ortak olunan bir yönetim tarzını savunuyoruz.

1990 Haziran'ında yapılan Büyük Kongre'de yukarıda anılan ilkeler eğilim olarak kabul görmüştü. Yine Büyük Kongre'de perspektif sunma anlamında şu belirlemeler yer almıştı:

- "Sağlık işkolunda toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakkının yaşama geçirilmesi yolundaki çalışmaların ivme kazandırılarak sürdürülmesi gerekli görülmektedir. Örgütsüz eylemler kalıcı olmayabilmektedir. Ancak, süreç içinde acele de edilmemelidir.

- "Tıp eğitiminde mezuniyet öncesi ve sonrası minimum standartlar saptanmalıdır. İyi bir mesleki eğitim ve hizmetiçi eğitim (sürekli eğitim) politikası geliştirilmelidir. Özellikle dış yayın izleme olanakları sağlanmalıdır"

- "Bölge yönetim kurulları ile buralardan gelecek üyelerin oluşturacağı Genel Yönetim Kurulu gibi kurullar iletişim ve katılımı geliştirebilir. Demokratik örgütlenme yapısı içinde iletişim ve katılım mekanizmaları kurumsallaştırılmalıdır" (38. Büyük Kongre Kararlarından).

"Bizler özellikle geçtiğimiz son birkaç yılın deneyimiyle mevcut yapılanma ve yönetim tarzının kişilerle kaim olmayan yeni bir çizgiye dönüşmesini" arzuluyorduk. "Bu yüzden kıskırtmak istediğimiz tartışma, kişiler ve listeler bazını aşip, program ve mekanizmaları öne çıkarmak" hedefine yönelikti (Programdan). Büyük Kongreye ilk defa programla aday olan bir ekip olarak geçen bir yılın sorgulanmasını gerekli görüyoruz. Bu çaba aynı zamanda "güçlü, etkin ve demokratik bir örgüt" yolunda nesnel çıkarımlara ulaşmamızı da sağlayacaktır.

Güçlü, etkin ve demokratik bir TTB için birincil önemde olanın TTB'ye bir örgüt olmanın asgari zemininin yaratılması olduğu düşüncesiyle Türk Tabipleri Birliği'nde bize en yakın üyelerimizle bir bütünleşme çalışmasını öngördük. Bu çalışma Büyük Kongre'de de belirtildiği gibi iletişim ve demokratik katılım mekanizmalarının kurumsallaşmasında kendini ifade etmeliydi. T.T.B.'nin ilk elde kağıt üzerinde bulunan seçilmiş organ üyelerinin TTB bütünselliğine katılması amacıyla Merkez Konseyi'nden kısa süreli bilgi aktaran T.T.B. Merkez Konseyi Rapor'unun yayınına başladık. Henüz tam anlamıyla bir Rapor işlevini üstlenmemiş bu yayının ilk sorunu, hedef kitesine tümüyle ulaşmasıdır. Rapor'un bizden giden

uyaran olma özelliğine tepkileri ise, bir süre sonra çıkacak olan Toplum ve Hekim'in örgüt içi tartışma bölümünde oluşturacağımız bir platform ile karşılaşmayı düşünüyoruz. Merkez Konseyi'nin aylık yayını olarak süren Tıp Dünyası ise, bunların ötesinde genelde hekimlerin platformu olmayı amaçlamaktadır. Ayrıca pratisyen hekim hareketinde ve pratisyen hekimliğin "kimlik" kazanması sürecinde önemli bir işlev üstleneceğini düşündüğümüz PRATİSYEN'in yayınına başlandı. Bu dörtlü yayın faaliyetinin örgüt içi ve giderek hekimler arası iletişimde gereken zemini sağlayacağı düşüncesindeyiz. Yayın düzeyindeki bu hedeflerimizi henüz tümüyle oturtmadığımız bir gerçektir. Ancak geldiğimiz noktaya, kısa sürede, düzenli çıkan ve hedef kitlesine ulaşın bir sürekliliğe dönüşüm sağlanabilecek bir aşamadır.

Örgütün etkin ve demokratik bir mekanizmaya kavuşabilmesine dair öngördüğümüz bir diğer mekanizma Genel Yönetim Kurulu idi.

- "Oda Yönetim Kurulları ile Merkez Konseyi arasında bir ara karar organı olarak görülmemeyen,
- Tabip Odalarımız Yönetim Kurullarının dışlanması gibi bir süreci yaratmayı hedeflemeyen,
- "Merkez Konseyi'ne hukuken verilmiş mevcut yetki ve sorumlulukların devrini amaçlayan,
- "Merkez Konseyi'nin süreçte aldığı kararlara temsilcileri pasif birer ortak etme anlayışı üzerinde şekillendirilmeyecek olan G.Y.K.;
- "Bir bütün olarak T.T.B. içerisindeki üretim süreçlerinin Merkez Konseyi üzerine düşen bölümünün çok daha rasyonel geçeceği, odalardan gelmesi gereken feed-back'in daha hızlı sağlanabileceği,
- "Katılımcı ve karar üretmede pay sahibi olması beklenen.
- "Alınacak kararların etik ve paylaşım sorumluluğunun gelenek olarak hepimize yasalar önünde ise, seçilmiş Merkez Konseyi üyelerine ait olacağı,
- "Örgütün, Merkez Konseyi tarafından kısa ve orta vadede yönlendirilmesinin G.Y.K.'ca gerçek anlamda paylaşımı ilkesi üzerinde yükselecek olan,
- "Alınacak kararların uygulanabilirliğinin daha başlangıçta Türkiye ölçeği süzgecinden geçirilme işlevini bugünkü mevcut olanaklar ve tercihler bazında yapacak bir organ olarak" somutlandırılmıştır.

GYK örgüt içi olgunlaşma sürecimize çok olumlu katkılar yapacak bir demokratik kurum olmaya adaydır. Bugüne kadar yapılan beş toplantının birikimi artık GYK'nin olması gereken gündemine oturmaya başladığını göstermektedir.

Etkin ve demokratik bir örgüt olabilmek için atılan bu adımlara rağmen nesnel ve öznel nedenler yüzünden zaman zaman bütünsel anlamda bir organizasyonsuzluk görülmüştür. Hemen her konuda örgüte danışmak için görüş ve öneri isteyen yazılar yollanmasına karşın, gelen yetersiz yanıtlar bunda bir neden olduğu kadar, Merkez Konseyi'nin eksikliği de anılması gereken bir diğer faktördür. Merkez Konseyi bir yanı sıra sıkıntılı bir seçim sürecini, seçim sonrası kısa sürede aşamamanın öznel sorunlarından da etkilenmiştir. 7 kişilik Konsey'in koordine çalışması ile daha üst düzeyde bir potansiyel enerjiye sahip olabilecek iken, yer yer 7 kişinin aritmetik toplamının altında bir performans göstermiştir. Kendi iç koordinasyon sorunları odalar arası organize faaliyetlere de yansımıştır. GYK'nın gündeme girmesiyle birlikte, Merkez

Konsey = Yürütme Kurulu anlayışının pratikteki kavranma süreci iki yönlü kaymalara neden olmuştur.

Merkez Konseyi içi koordinasyon sıkıntılarında farklı listelerden oluşmuş bir yapının ve bunun aşılmasında herkesin payına düşen düzey boyutunun rolü olduğu kadar, süreci tümüyle bir nedene atfetmekte eksiklik taşır. Merkez Konseyi'nin yeni üyelerinin bir kurum olarak Merkez Konseyi'ni kavramaları sıkıntılı zeminde süre kaybına neden olmuştur. Ancak gelinen noktada, süreç içerisinde atılan adımlarla herkes için "güvenceli" bir zemin yakalanmıştır. Bu ilerisi için umut taşımaktadır.

Merkez Konseyi Büyük Kongre, Temsilciler Meclisi, Başkanlar Kurulu gibi platformların dışında bugün belirleyebildiğimiz iki noktada atıl kalmıştır. Bu Merkez Konseyi binasında çalışan kollar arası koordinasyon ve tartışma toplantıları ile bölge toplantılarıdır. Kollar arası toplantı bir-kez yapılmakla birlikte devamı getirilememiştir. Bölge toplantıları ise, yoğun iş yükü arasında amacı net belirlenmiş bir gündemle koordine edilememiştir. Ancak bir yıl içerisinde yapılan 30 dolayında il gezisi ile bir ölçüde giderilmeye çalışılmıştır.

Kollar arası yapılacak toplantıların Merkez Konseyi'ni daha programatik ve koordine bir faaliyet götürmeye, bölge toplantılarının ise, örgüte merkezdeki havayı taşımak ve örgütsel ruhu diri tutarak katılıma katkısı olacağını düşünüyoruz. Bu yola büyük odalarda kurulmaya çalışılan/yer yer kurulan birim temsilcilikleri örgütlenmesinin periferde de tartışılması sağlanabilecektir. Çünkü örgütün demokratikleşmesindeki temel mekanizmanın birim temsilcilikleri olduğu bilinmektedir.

Geçen bir yıl boyunca Türkiye gündeminde önce çıkan savaş, idam cezaları, sığınmacılar, memur örgütlenmesi, sürgünler, sendikalar ana konularının hemen hepsine örgütsel olarak tutum alınmıştır. Savaş konusunda uslupta yer yer yanlış anlamaya neden olabilecek kaymalar olmakla birlikte, bir demokratik kitle örgütü olarak üzerimize düşenin yapıldığı inancındayız. İdam cezaları konusunda hem kamuoyu, nezdinde hemde parlamento ve hekimler nezdinde gerekli girişimler yürütülmüştür. Sığınmacılar özelinde sıkıntılar yaratacağı önceden tahmin edilmekle birlikte, söylemde muhalif olmanın ötesinde aktif tutum tercih edilmiştir. Eksikliklerine karşın örgütün tarihinde yerini alacağını düşünüyoruz. Memur örgütlenmesi-sürgünler-sendikalar süreç boyunca ilgilendiğimiz bir üçlüyü oluşturuyor. Sendikalar konusunda yürütülen sıcak ilişki, platformun aldığı kararla "dışlanılması" ve Merkez Konseyi'nin usluptan öte gereken birebir ilişkiyi kurmaması nedeniyle gelinen noktada sıkıntılara neden olmuştur. Sağlık alanında birden fazla sendika kurulma "tehlikesi" üzerine birleştiricilik anlamında sürece müdahale edilmeye çalışılmış, ancak engelenememiştir. Bugün varolan her sendikaya aynı yakın/uzaklıkta olmakla birlikte Türk Tabipleri Birliği'nin sendikal faaliyete ilişkin perspektifi Büyük Kongre'nin önünde bir görevdir.

Sağlık alanında gündem oluşturan dört konu; METES, Kampanyalar (AÇYAP), GSS ve Jenerik İlaç Uygulanması olmuştur. METES konusunda zamanında yapılan girişim etkin bir örgüt olabilmeye olumlu bir örnek oluşturmuştur. GSS ve Jenerik İlaç konusunda örgüt birikimi ve tavır oluşturulmuş, gereksiz yere "söylem"e katkıda bulunulma hatasına düşülmemiştir. Kampanyalar konusunda da benzeri tutum alınmış, ancak sonuç olarak bu anlamsız reklam faaliyetlerinden yöneticiler alıkonamamıştır.

Belediyeler ve Sağlık Hizmetleri, Sürekli Eğitim konularında TTB kendi gündemini yaratmıştır. 1991 Temmuz zamları için de, süreç önceden kurgulanmaya çalışılmıştır.

Geleceğe İlişkin Perspektif ve Program

Önümüzdeki dönemin belli başlı konuları; eğitim, özlük hakları, sendikalaşma-sendikal faaliyet, demokratik katılım ve örgütlenme (iletişim (Rapor, Tıp Dünyası Pratisyen, Toplum ve Hekim) ve GYK, Kol Toplantıları, Bölge Toplantıları) ile süreklilik ve programatik eksikliğin

giderilmesi üzerinde yoğunlaşmadır. Merkez Konseyi'nin eğitim, sendikalaşma-sendikal faaliyet, özlük hakları, örgütlenme çalışmaları ağırlıklı olarak pratisyen hekim kitlesine yönelik olma hedefini taşımaktadır. Büyük Kongre yukarıda belirtilen ana konularda faaliyete ışık tutan eğitimleri netleştirmelidir.

Merkez Konseyi yapılacak eleştiri ve önerilerin Türk Tabipleri Birliği'ni ileriye götüreceği inancıyla üretken bir kongre olmasını dilemektedir.

T.T.B. MERKEZ KONSEYİ

T. T.B. 39. BÜYÜK KONGRESİ KARARLARI

1- T.T.B. 39. Büyük Kongresi Merkez Konseyi'nce verilen yazılı önerge doğrultusunda aidatların 3 (üç) katına çıkarılmasını kabul eder.

2- T.T.B. 39. Büyük Kongresi, Siirt-Batman-Şırnak illerinde ayrı bir Tabip Odası kurulmasını kabul eder.

3- T.T.B. 39. Büyük Kongresi Sağlık İşkolunda sendikalaşma üzerine Tabip Odalarının ve Türk Tabipleri Birliği'nin sendika çalışmalarına olumlu yaklaşımlarını destekler ve sürdürülmesini ister. T.T.B.'nin hekimler için sendikal mücadelede bulunmasının yanında, nihayetle bir sendika olmadığından hareketle ve tüm ücretliler gibi ücretli hekimlerin de haklarının toplu sözleşmeli-grevli sendikal mücadele ile alınabileceği gerçeğini vurgular ve hekimlerin sağlık işkolundaki sendikalaşma sürecine aktif olarak katılmalarını ve "sendikalı" olmalarını önerir. Güçlü birliktelik açısından tüm sağlık çalışanlarının tek bir sendika çatısı altında örgütlenmelerini ve mücadele etmelerini destekleyen TTB 39. Büyük Kongresi T.T.B.'nin de tüm bu süreç boyunca hekimlerin sendikal haklarını savunmasını T.T.B.'nin asli görevi ve varlık nedeni olarak kabul eder.

4- Tabip Odalarında Temsilciler Kurulu kurulması üzerine Tabip Odalarında tüm hekimlerin kararlara katılımının ve taban insiyatifinin sağlanması için hekimlerle sağlıklı iletişim kurulmalı ve kurumsallaştırılmalıdır. T.T.B. 39. Büyük Kongresi bu nedenle ülkemizdeki tüm Tabip Odalarında bu katılımın mekanizması olacak Temsilciler Kurul benzeri organların kurulması gerektiğini kabul eder. Bu temelde;

a) Tabip Odasının büyüklüğüne ve üye sayısına göre Tabip Odası Yönetim Kurulunca belirlenecek oranlar dahilinde hastane, işyeri ve bölgelerden seçilmiş,

b) Kendi hastane, işyeri ve bölgesindeki temsilcilik ilişkileri ile çevresinin görüş ve eğilimini aktaran Tabip Odası temsilcilerinden oluşan ve,

c) Tabip Odasının genel politika ve kararlarının belirlenmesinde ve denetlenmesinde yetkili Temsilciler Kurulu'nun oluşturulmasını, her Tabip Odası Yönetim Kurulu'na tavsiye eder.

5- T.T.B. bir demokratik kitle örgütü olarak Tıp Meslek Birliklerinin daha aktif hale gelmesine çalışmanın yanında tüm meslek birliklerini kapsayacak bir Türkiye Meslek Birleklere Konfederasyonu'nun kuruluşuna öncülük etmelidir.

6- T.T.B. 39. Büyük Kongresi her yıl 1 Ocak'tan itibaren yürürlüğe giren asgari ücret katsayılarının iller arasındaki aşırı farklılıklarının giderilmesi ve dengelenmesi konusunda T.T.B. Merkez Konseyi'ni çaba göstermeye çağırır.

7- T.T.B.'nin yürüttüğü mücadele ortak bir iletişim organına ihtiyaç göstermektedir. T.T.B. bu gereksinime yanıt verecek şekilde içeriği zengin, biçimi mütevazı, düzenli ve kime ulaşım kime ulaşmadığı bilinen fikri bir tartışma platformu oluşturan merkezi bir yayını gerçekleştirmelidir.

8- T.T.B. Merkez Konseyi 076 telefonla tedavi ve benzeri sistemlerin kaldırılması için gereken girişimlerde bulunmalıdır.

9- Özel dersane yapısındaki sürücü kurslarında sürücü adayı muayenesini ve ilk yardım derslerini Tabip Odaları aracılığı ile sözleşmeli hekimlerin yapabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı ile görüşmek üzere T.T.B.'nin görevli kılınması ve ayrıca özel spor kulüp ve okullarının spor hekimi bulundurmaları ve bu hekimlerin Tabip Odaları'na onaylanmaları yönünde gereken yasal girişim için T.T.B. Merkez Konseyi çaba göstermelidir.

10- T.T.B. 39. Büyük Kongresi, Edirne Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Ahmet Saltık'ın görevine hukuku hiçe sayarak son verilmesinden dolayı Dekan Prof. Dr. Osman Şengönül'ü ve Rektör Prof. Dr. Ahmet Karadeniz'i kınar, kendilerini hukukun üstünlüğü gereği insan haklarına uygun davranmaya çağırır. Benzer olarak; geçtiğimiz Ocak ayında Doğu ve Güneydoğu illerine çok sayıda hekimin ve sağlık personelinin teme özlük hakları çignenerek gönderilmesinde tepki gösteren İzmir Tabip Odası Genel Sekreteri ve bir Yönetim Kurulu üyesinin 657 sayılı yasa doğrultusunda haksız disiplin cezasına çarptırılmış olmalarını kınar.

11- T. T.B. 39. Büyük Kongresi 23 Mayıs 1991 tarihinde hiçbir somut delil ve gerekçe gösterilmeden 15 gün süresince gözetim altında tutulan, işkence gören, tüm yasal haklarından yoksun bırakılan ve kamuoyuna suçlu olarak duyurulan Adaha Tabip Odası'nın biri TTB Merkez Konseyi delegesi olan, iki aktif üyesine yapılan uygulamaları kınar ve yasal haklarından biran önce yararlandırılmalarını talep eder.

12- Türkiye'de halen Doğu ve Güneydoğu'nun büyük bir bölümünde olağanüstü hal uygulaması olağan hale gelmiş olması bizim için bir zuldür. Geleceğimize ipotek konmasıdır. Doğu ve Güneydoğu'daki insan haklarının çignenmesi sadece oradaki insanların sorunu değil, hepimizin sorunudur. T.T.B. 39. Büyük Kongresi, ülkemizdeki tüm insan hakları ihlalleri ve anti-terör yasası uygulanmasına karşı çıkar ve tüm toplumu insan hakları, barış ve demokrasi konusunda duyarlı olmaya çağırır.

13- İstanbul Tabip Odası telegasyonu tarafından hazırlanan ve genel değerlendirilmeye ait karar önerisinin belge halinde T.T.B. Merkez Konseyi'ne iletilmesi ve Merkez Konseyi tarafından değerlendirilmesi kabul edildi.

Dr. Ali Serdar Fak
(İstanbul Delegesi)

Dr. İbrahim Yüksekaya
(Ş. Urfa Delegesi)

Dr. Mesut Küçük
(Eskişehir Delegesi)